

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi työtaturma- ja ammattitautilaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi sekä esitykseen liittyvästä ammattitautiasetuksesta

Hengityслиitto ry kiittää työryhmää sen tekemästä mittavasta työstä työtaturma- ja ammattitautilainsäädännön uudistamiseksi. On hyvä, että työtaturma- ja ammattitautiturvan sisällöstä säädetään kolmen erillisen lain sijasta yhdessä laissa.

Hengityслиitto kannattaa lain selkeyttämistä ja täsmentämistä. Määräaikojen kirjaus, ilmoitusten viivytyksettömyys sekä läpi lain kulkeva joutuisuuden korostaminen on ammattitautia epäiltäessä ja ammattitaudin saaneen näkökulmasta merkittävää.

Haittalisän muutos hoitolisäksi on ammattitautia sairastavan kannalta selventävä. Hoitotuki kuvaa hyvin etuuden tarkoitusta ja vastaa Kelan vammaistukea ja eläkettä saavan hoitotukea.

Kuntoutuksen tavoitteellisuuden, tarkoituksen ja sisällön määrittely puuttuu esityksestä. Lakiluonnoksessa määritellään kyllä kuntoutuksen korvauksen edellytykset, vaateet ja määräajat. Kuntoutus tulee kuitenkin nähdä tavoitteellisena toimintana, jossa keskeistä on vaikutusten arviointi ja seuranta. Ammatillisen kuntoutuksen selvittelyn aloittamiselle ja seurannan joutuisuutta (120§) kuvaamaan on luonnokseen kirjattu kolmen kuukauden aikaraja. Määräajan tulee olla enintään kuukausi kuntoutuksen oikea-aikaisuuden ja vaikuttavuuden toteutumiseksi. Kuntoutukseen pääsy, korvaustaho ja määräajat ovat merkityksellisiä, mutta kuntoutus edellyttää onnistuakseen oikea-aikaisuutta sekä kuntoutujan osallisuutta ja sitoutumista. Lakiin olisi syytä lisätä näitä asioita koskeva kuntoutustakuu.

Pykäläluonnoksessa 121 säädetään korvausasian käsittelyyn osallistuvan lääkäriasiantuntijan tehtävistä. Lääkäriin on osallistuttava asian valmisteluun ja hänen on kirjattava perusteltu arvionsa asiakirjoihin. Arviot ja johtopäätökset tulee perustella ymmärrettävällä tavalla. Vakuutuslääkärijärjestelmän läpinäkyvyyttä ja kansalaisen luottamusta järjestelmään on lisättävä. On ristiriitaista, että ehdotettu pykälä antaa lääkärille edelleen mahdollisuuden olla noudattamatta lausuntoja ja todistuksia koskevia muutoseikkoja.

Hengityслиitto vaatii työssään home- ja kosteusvaurioille altistuneiden ja sairastuneiden aseman parantamista lainsäädännöllisin keinoin. Ammattitaudin toteamisen näkökulmasta on kyse erityisesti lääketieteellisen tiedon puutteesta ja siihen liittyvien menetelmien kehittymättömyydestä. Joidenkin asiantuntijoiden mukaan tieteellistä näyttöä home- ja kosteusvaurioaltistuksesta ja sen yhteydestä työhön on jo riittävästi olemassa, ja niiden

perusteiden mukaan ammattitauteja voitaisiin todeta. Työpaikan sisäilmasta sairastuneen aseman ja oikeuksien turvaamiseksi tulisi voimavaroja keskittää lääketieteellisen tiedon ja tutkimuksen edistämiseen. Moni työpaikan sisäilmasta sairastunut kärsii tilanteesta, eikä ole oikeudenmukaista, että työntekijä altistuessaan ja sairastuessaan jää ilman apua ja tukea.

Eduskunnan tarkastusvaliokunnan julkaisussa Rakennusten kosteus- ja homeongelmat on arvioitu, että kosteudesta ja homeesta aiheutuvien terveydellisten talousvaikutusten suuruus on 23 milj. € - 1 mrd. €. Kansanterveydelliset menetykset ovat jo nyt suuret. Terveydellisiä talousvaikutuksia ja inhimillistä kärsimystä voidaan osaltaan lieventää, jos sairastuneiden tarpeeton pompottelu erikoislääkärien välillä vähenee ja sairastunut saa hoidon ja avun tilanteeseensa nopeammin. Työssään home- ja kosteusvaurioaltistuneen pääsy tarvittaviin tutkimuksiin esimerkiksi Työterveyslaitokselle tulee varmistaa.

Kuten luonnoksessa tuodaan esille, työpaikoilla esiintyvät kosteusvauriomikrobialtistukseen liittyvät ongelmat ovat kiistattomia, mutta sairauden epäspesifisen luonteen vuoksi ammattitautia ei voida diagnosoida. Diagnostiikka perustuu tällä hetkellä kokonaisharkintaan. Epävarmuustekijöitä on runsaasti ja yksilödiagnostiikka koetaan vaikeaksi. Kuitenkin työpaikalla sisäilmasta ja homeesta sairastuneista osa on niin sairaita, että he ovat työkyvyttömiä. Osa sairastuneista saa oireita vain tietyissä rakennuksissa, jolloin puhutaan ns. työpaikkakyvyttömyydestä. Kela ja eläke-vakuutusyhtiöt katsovat, että työpaikkakyvyttömyys ei ole työkyvyttömyys, eikä täten oikeutettu sairauspäivärahaan eikä työkyvyttömyyseläkkeeseen, vaan on työkykyinen altisteettomissa tiloissa. Jos työnantaja ei osoita työntekijälle tilaa, jossa hän voi työskennellä, sairastunut jää usein väliinpuotoajaksi vaille palkkatuloja ja työkyvyttömyyden ajalta annettavaa sosiaaliturvaa.

Hengitysliitto vaatii työpaikkakyvyttömiä tilanteeseen parannusta ja erityisesti työssään altistuneiden osalta esitetyn työpaikan vaihdoksen tukemista, joka osaltaan parantaa sairastuneen asemaa, vaikka ei korjaa tilannetta lopullisesti. Esitys työpaikan vaihdoksen tukemisesta on saatava päätökseen mahdollisimman pikaisesti. Säännös tulee sisällyttää työtaturma- ja ammattitautilakiin.

Valtioneuvoston asetus ammattitautiluettelosta. Luonnos 4.11.2013

On kannatettavaa, että ammattitautiluettelo pidetään rakenteeltaan joustavana siten, että huolimatta siitä, onko sairaus ammattitautiluettelossa, se voi tulla ammattitautina korvattavaksi muiden edellytysten täytyessä. On kuitenkin panostettava tiedottamiseen ja kouluttamiseen tietouden lisäämiseksi ja varmistamiseksi.

Yleisnäkemyksenä toteamme, että lain uudistyössä on paneuduttu hengityssairauksiin ja eri altisteiden aiheuttamien hengityssairauksien lisäämiseen luetteloon. Työssään hengityssairauteen sairastuvan asema otetaan huomioon aiempaa paremmin. Kemiallisiin tekijöihin useamman altisteen osalta tyypillisiin sairausmuotoihin lisätyn ärsytysastman Hengitysliitto näkee tärkeänä. Samoin luettelon täydentäminen ihotautien osalta ja kohtaan 32 (Orgaaniset pölyt ja altisteet) esimerkkien kirjaaminen luetteloon koristekasvien ja muiden kasvipölyjen altisteiden osalta on tärkeää.

Hengitysliitto näkee erittäin hyvänä keuhkohtaumataudin sisällyttämisen ammattitautiluetteloon sekä orgaanisten (32) että epäorgaanisten pölyjen ja altisteiden (33) osalta. Asetusteksti on kuitenkin ristiriidassa tupakoimattomuuden osalta perustelujen kanssa. Luettelossa esiintyy ammattitautina hyväksyttävän keuhkohtaumataudin edellytyksenä yksiselitteisesti tupakoimattomuus. Hengitysliitto esittää perustelujen mukaisesti vähäisen (alle 10 askivuoden) tupakoinnin huomioon ottamisen ammattitautiluettelossa. Lain tullessa voimaan on panostettava tiedottamiseen ja kouluttamiseen tiedon lisäämiseksi.

Asbestin osalta lienee epähuomiossa jäänyt pois asbestiplakkitaudit kohdan 33. tyypillisistä sairausmuodoista.

Helsingissä 8.1.2014

Hengitysliitto ry

Veikko Korpela
toimitusjohtaja

Tarja Pajunen
sosiaali- ja terveysturvan asiantuntija

